

EDUSKUNNAN VASTAUS 362/2010 vp

Hallituksen esitys laeiksi ulkomaalaislain, ulkomaalaisrekisteristä annetun lain ja löytötavaralain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi ulkomaalaislain, ulkomaalaisrekisteristä annetun lain ja löytötavaralain muuttamisesta (HE 104/2010 vp).

Valiokuntakäsittely

Hallintovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (HaVM 39/2010 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ulkomaalaislain (301/2004) 69 §:n 5 momentti sekä 82 §,
muutetaan 3 §:n 23 kohta, 34, 35 ja 60 §, 61 §:n 1 momentti, 62 §, 131 §:n 1 ja 2 momentti sekä 185 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 23 kohta laissa 619/2006, 34 ja 60 § osaksi laissa 358/2007, 35 § osaksi laissa 323/2009, 62 § osaksi laissa 549/2010 sekä 131 §:n 1 momentti ja 185 §:n 1 momentti laissa 323/2009, sekä
lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 619/2006, 358/2007 ja 323/2009, uusi 24 ja 25 kohta, lakiin uusi 33 a, 33 b, 60 d, 60 e, 60 f ja 60 g §, 131 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 323/2009, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, 161 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 360/2007, uusi 3 momentti sekä 161 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 360/2007, uusi 3 momentti seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

23) *ihmiskaupan uhrilla* ulkomaalaista, jonka voidaan perustellusti epäillä joutuneen ihmiskaupan uhriksi;

24) *biometrisellä tunnisteella* henkilön sähköistä tunnistetta, joka on kasvokuva tai sormenjälkikuva;

25) *teknisellä osalla* oleskeluluvan osoitukseksi annettavan oleskelulupakortin tai unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortin siirua, johon tallennetaan biometriset tunnisteet ja muut henkilötiedot.

33 a §

Oleskelulupakortti

Oleskeluluvan osoitukseksi annetaan oleskelulupakortti. Oleskelulupakortin muodosta ja ominaisuuksista, turvatekijöistä, tekniseen osaan tallennettavista biometrisistä tunnistuksista sekä niiden ottamisesta, rajoituksista ja käyttötarkoituksesta sekä haltijan oikeudesta tarkistaa tekniseen osaan hänestä tallennetut tiedot säädetään kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan yhtenäisestä kaavasta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1030/2002 (*EU:n oleskelulupa-asetus*) ja kolmansien maiden kansalaisten oleskeluluvan yhtenäisestä kaavasta annetun asetuksen (EY) N:o 1030/2002 muuttamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 380/2008 (*muutosasetus*).

Oleskelulupakortti annetaan oleskeluluvan voimassaoloajaksi. Oleskelulupakortti voidaan erityisestä syystä antaa tätä lyhyemmäksi ajaksi. Oleskelulupakortti on voimassa kuitenkin enintään viisi vuotta.

Jos oleskelulupakortti annetaan hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta erillistä hallintopäätöstä eikä valitusosoitusta.

Ulkoasiainministeriön 69 §:n 3 momentin nojalla myöntämän oleskeluluvan osoitukseksi annetaan erityinen henkilökortti.

33 b §

Oleskelulupakortin teknisen osan tietojen tietoturva

Maahanmuuttovirasto vastaa siitä, että oleskelulupakortin tekniseen osaan tallennetut tiedot suojataan tunkeutumista, luvaton lukemista, muuttamista, käyttöä ja muuta luvaton käsittelyä vastaan siten kuin EU:n oleskelulupa-asetuksessa ja sen soveltamisesta annetuissa säännöksissä säädetään.

Oleskelulupakortin tekniseen osaan tallennettujen tietojen aitouden ja eheyden varmistamiseen sekä sormenjälkien lukemiseen liittyvän varmenteen luo Maahanmuuttoviraston määräämä viranomainen tai laitos.

34 §

Oleskelulupakorttiin tehtävät merkinnät

Oleskelun luonteen osoitukseksi oleskelulupakorttiin merkitään kirjaintunnus. Jatkuvan oleskeluluvan kirjaintunnus on A, tilapäisen oleskeluluvan B, pysyvän oleskeluluvan P ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskeluluvan P-EY.

Oleskelulupakorttiin tehdään lisäksi merkintä direktiivistä, jonka perusteella oleskelulupa on myönnetty.

35 §

Vaatimus matkustusasiakirjan voimassaolosta

Oleskeluluvan myöntäminen edellyttää, että ulkomaalaisen matkustusasiakirja on voimassa. Oleskelulupa voidaan kuitenkin myöntää voimassa olevan matkustusasiakirjan puuttumisesta huolimatta, jos se myönnetään 51, 52, 52 a, 87, 88, 88 a, 89 tai 110 §:n perusteella.

60 §

Oleskeluluvan hakeminen

Ensimmäistä oleskelulupaa on haettava ulkomailla ennen Suomeen saapumista siinä maassa, jossa hakija laillisesti oleskelee. Ensimmäistä oleskelulupaa voidaan 49, 49 a, 50, 50 a, 51, 52 ja 52 a §:n perusteella hakea Suomessa.

Jatkolupaa, pysyvää oleskelulupaa ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EY-oleskelulupaa haetaan Suomessa.

Hakemus jätetään Suomessa paikallispoliisille ja ensimmäistä oleskelulupaa koskeva hakemus ulkomailla Suomen edustustolle.

Jos ulkoasiainministeriö on luvan myöntävä viranomainen, lupahakemus voidaan jättää ulkoasiainministeriölle hakijan jo saavuttua maahan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä oleskeluluvan hakemiseen liittyvästä menettelystä.

60 d §

Biometriset tunnisteet oleskelulupakorttia varten

Maahanmuuttovirasto, poliisi, rajavartiolaitos tai Suomen edustusto ottaa oleskelulupahakemuksen ja kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättämisen yhteydessä hakijalta sormenjäljet jokaisesta sormesta oleskelulupakorttia varten. Hakijan on liitettävä hakemukseen kasvokuvansa.

Jos sormenjälkien ottaminen on hakemusta jätettäessä tilapäisesti mahdotonta, hakija voidaan velvoittaa kohtuullisen ajan kuluessa täydentämään hakemustaan antamalla sormenjäljet.

60 e §

Biometristen tunnisteiden lukeminen ja vertaaminen

Oleskelulupakortin tekniseen osaan tallennettuja biometrisiä tunnisteita saavat lukea Maahanmuuttovirasto, poliisi, rajatarkastusviranomaisena sekä Suomen edustusto.

Oleskeluluvan haltijalta saa ottaa biometriset tunnisteet ja verrata niitä oleskelulupakorttiin ja matkustusasiakirjaan tallennettuihin biometrisiin tunnisteisiin oleskelulupakortin aitouden toteamiseksi ja oleskeluluvan haltijan henkilöllisyyden todentamiseksi. Vertaamista varten otettuja tietoja voidaan käyttää vain vertaamisen ajan, jonka jälkeen ne on hävitettävä välittömästi.

Sisäasiainministeriö päättää oleskelulupakorttiin tallennettujen tietojen lukuoikeuksien myöntämisestä ulkomaan viranomaisille ja oikeuksien peruuttamisesta.

60 f §

Oleskelulupakortin voimassaolon päättyminen

Oleskelulupakortin voimassaolo päättyy, sen lisäksi mitä 33 a §:n 2 momentissa säädetään, kun:

- 1) oleskelulupa peruutetaan;

- 2) oleskeluluvan haltijalle annetaan uusi oleskelulupakortti;

- 3) oleskeluluvan haltija ilmoittaa oleskelulupakortin kadonneeksi tai anastetuksi;

- 4) oleskelulupakortti sisältää ilmeisen virheellisyyden;

- 5) oleskelulupakortti on turmeltunut, sen merkintöjä on muutettu taikka siinä on muita kuin viranomaisen tekemiä merkintöjä;

- 6) oleskelulupakortin tekniseen osaan sisältyvän varmenteen luonut viranomaisena on peruuttanut varmenteen; tai

- 7) oleskelulupa on rauennut 59 §:n perusteella.

Kun oleskelulupakortin voimassaolo on päätynyt, Maahanmuuttovirasto, paikallispoliisi, rajatarkastusviranomaisena taikka Suomen edustusto ottaa oleskelulupakortin haltuunsa ja tekee ulkomaalaisrekisteriin merkinnän kortin voimassaolon päättymisestä. Viranomaisen haltuun otettu kortti tuhoetaan.

60 g §

Uusi oleskelulupakortti

Oleskeluluvan haltijan on hankittava uusi oleskelulupakortti ennen kortin voimassaolon päättymistä tai jos kortista ilmenevät tiedot eivät enää ole ajantasaisia taikka jos kortin voimassaolo on päätynyt 60 f §:ssä säädetyllä perusteella.

Jos oleskelulupakortti annetaan hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta erillistä hallintopäätöstä eikä valitusosoitusta.

Uuden oleskelulupakortin saajan on luovutettava viranomaiselle aikaisempi oleskelulupakortti. Jos kortti ei ole saajan hallussa, hänen on esitettävä asiasta selvitys.

Maahanmuuttovirasto tai paikallispoliisi antaa uuden oleskelulupakortin. Hakemus jätetään paikallispoliisille.

Uuden oleskelulupakortin hakemisen yhteydessä hakijalta otetaan sormenjäljet siten kuin 60 d §:ssä säädetään. Hakijan on liitettävä hakemukseen kasvokuvansa.

Oleskeluluvan haltijan on haettava oleskelulupakorttia viivytyksettä sen jälkeen, kun hänen matkustusasiakirjansa, jossa on merkintä edelleen voimassa olevasta oleskeluluvasta, voimasuolo on päättynyt.

61 §

Matkustusasiakirjan tilapäinen haltuunotto

Viranomaisella voi ottaa ulkomaalaisen matkustusasiakirjan tilapäisesti haltuunsa viisumi-, oleskelulupa- tai matkustusasiakirja-asiaa käsiteltäessä, jos se on välttämätöntä henkilötietojen tai asiakirjan oikeellisuuden varmentamiseksi taikka myönnetyn viisumin merkitsemiseksi asiakirjaan.

62 §

Menettely haettaessa oleskelulupaa perhesiteen perusteella

Oleskeluluvan edellytysten selvittämiseksi hakijalle ja perheenkokoajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista, jollei hakemusta hylätä heti perusteettomana.

131 §

Henkilötuntomerkkien ottaminen

Poliisi tai rajatarkastusviranomaisella saa henkilöllisyyden todentamiseksi, ulkomaalaisten maahantuloa ja maastalähtöä sekä oleskelua ja työntekoa koskevien asioiden käsittelyä, päätöksentekoa ja valvontaa varten ja valtion turvallisuuden suojaamiseksi ottaa sormenjäljet, valokuvan sekä muut henkilötuntomerkit ulkomaalaisesta:

1) joka on hakenut turvapaikkaa tai oleskelulupaa toissijaisen suojelun tai humanitaarisen suojelun taikka tilapäisen suojelun perusteella;

2) joka on hakenut oleskelulupaa perhesiteen perusteella;

3) joka on saanut oleskeluluvan pakolaiskiintiössä Suomeen otettuna ulkomaalaisena;

4) joka on päätetty käännäyttää tai maasta karkottaa; taikka

5) jonka henkilöllisyys on epäselvä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen henkilötuntomerkit tallennetaan poliisin ylläpitämään rekisteriin. Tiedot on pidettävä erillään rikoksesta epäiltyjen henkilötuntomerkeistä ja ulkomaalaisrekisteriin ulkomaalaisrekisteristä annetun lain (1270/1997) 3 b §:n mukaisesti talletettavista oleskelulupahakemusta, oleskelulupakorttihakemusta tai unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukorttihakemusta varten otetuista sormenjäljistä. Tiedot poistetaan noudattaen, mitä ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 9 §:ssä säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja sormenjälkitietoja saa verrata henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 3 §:ssä tarkoitettuun hallintoasioiden tietojärjestelmään tämän pykälän nojalla talletettuihin sormenjälkitietoihin sekä ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettuun ulkomaalaisrekisteriin kuuluviin hakemusasioiden osarekisteriin ja muukalaispassien ja pakolaisen matkustusasiakirjojen osarekisteriin talletettuihin sormenjälkitietoihin. Lisäksi talletettavia sormenjälkitietoja saa maahantulon edellytysten selvittämiseksi verrata henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 2 §:n 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettuihin poliisiasian tietojärjestelmän tuntomerkkitietojen sormenjälkiin niiltä osin kuin jo rekisteröidyt sormenjälkitiedot liittyvät rikokseen, josta ankarin säädetty rangaistus on vähintään vuosi vankeutta.

161 §

Oleskelukortti

Mitä tässä laissa säädetään oleskelulupakortista ja siihen tallennetuista biometrisistä tunnistetuista, sovelletaan myös unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukorttiin.

161 a §

Oleskelukortin hakeminen

Oleskelukorttihakemusta jätettäessä hakijalta otetaan sormenjäljet 60 d §:n mukaisesti. Hakijan on liitettävä hakemukseen kasvokuvansa.

185 §

Ulkomaalaisrikkomus

Ulkomaalainen, joka

1) tahallaan oleskelee maassa ilman vaadittavaa matkustusasiakirjaa, viisumia tai oleskelulupaa taikka laiminlyö velvollisuutensa rekisteröidä oleskelunsa taikka hakea oleskelulupakortti, oleskelukortti tai pysyvä oleskelukortti,

2) tahallaan oikeudetta tekee ansiotyötä tai harjoittaa elinkeinoa,

3) tahallaan jättää noudattamatta 118 §:n nojalla määrätyn ilmoittautumisvelvollisuuden, 119 §:n nojalla määrätyn muun velvollisuuden tai 130 §:n nojalla annetun kutsun saapua antamaan tietoja oleskelustaan taikka

4) tahallaan tulee maahan, vaikka hänelle on määrätty maahantulokielto yleiseen järjestyk-

seen tai yleiseen turvallisuuteen taikka kansanterveyteen liittyvistä syistä,
on tuomittava *ulkomaalaisrikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan sellaiseen lain voimaan tullessa vireillä olevaan oleskelulupaan ja kansainvälistä suojelua tai oleskelukorttia koskevaan hakemukseen, jonka hakija on jättänyt Suomessa ja johon tehdään päätös tämän lain voimaantulon jälkeen. Hakemusta täydennetään hallintolain 22 §:n nojalla antamalla sormenjäljet.

Lakia sovelletaan myös sellaiseen lain voimaan tullessa vireillä olevaan oleskelulupaa koskevaan hakemukseen, jonka perusteella ulkomailla oleskelevälle hakijalle myönnetään oleskelulupakortti 20 päivänä toukokuuta 2012 tai sen jälkeen. Hakemusta täydennetään hallintolain 22 §:n nojalla antamalla sormenjäljet.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomaalaisrekisteristä annetun lain (1270/1997) 7 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 10 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 1 momentti ja 10 §:n 3 momentti laissa 459/2009 sekä 9 §:n 1 momentti laissa 305/2004, sekä

lisätään lakiin uusi 3 b § seuraavasti:

3 b §

Hakemusasioiden osarekisterin sormenjälki-tietojen käyttö ja vertaaminen

Hakemusasioiden osarekisteriin talletetaan oleskelulupahakemusta, oleskelulupakortti-hakemusta ja unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukorttihakemusta varten otetut sormenjäljet. Sormenjälkiä saa käyttää Maahanmuuttovirasto, poliisi, rajatarkastusviranomaisen sekä Suomen edustusto.

Rekisteriin talletettavia sormenjälkiä saa käyttää ainoastaan 2 §:n 2 momentissa säädettyyn tarkoitukseen liittyvien toimivaltuuksien rajoissa oleskelulupakortin aitouden toteamiseksi ja oleskeluluvan haltijan henkilöllisyyden todentamiseksi, ulkomaalaisten maahantuloa ja maastalähtöä sekä oleskelua ja työntekoa koskevien asioiden käsittelyä, päätöksentekoa ja valvontaa varten sekä valtion turvallisuuden suojaamiseksi. Tietojen käyttöön oikeutetulla viranomaisella on oikeus verrata tietoja hakemusasioiden osarekisteriin jo talletettuihin sormenjälkiin sekä muukalaispassien ja pakolaisen matkustusasiakirjojen osarekisterin sormenjälkitietoihin ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 3 §:ssä tarkoitettuun hallintoasioiden tietojärjestelmään ulkomaalaislain 131 §:n perusteella talletettuihin sormenjälkiin. Lisäksi tietoja saa maahantulon edellytysten selvittämiseksi verrata henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 2 §:n 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettuihin poliisiasiain tietojärjestelmän tuntomerkitietojen sormenjälkiin niiltä osin kuin jo rekisteröidyt sormenjälkitiedot liittyvät rikokseen, josta ankarin säädetty rangaistus on vähintään vuosi vankeutta.

Poliisilla on lisäksi oikeus käyttää hakemusasioiden osarekisteriin talletettuja sormenjälkitietoja siten kuin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 16 a §:ssä säädetään.

Vertailua varten otettuja tietoja voidaan käyttää vain vertailun ajan, jonka jälkeen ne on välittömästi hävitettävä.

7 §

Talletettavat tiedot

Ulkomaalaisrekisteriin saa, siltä osin kuin on tarpeen, tallettaa 5 tai 6 §:ssä tarkoitettun henkilön tunnistetietoina asia- tai asiakasnumeron, nimet, kasvokuvan, nimikirjoitusnäytteen, oleskeluluvan, oleskelulupakortin, unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortin, muukalaispassin ja pakolaisen matkustusasiakirjan hakijalta otetut sormenjäljet, DNA-testin ja sormenjälkien vertailua koskevan lausunnon, sukupuolen, syntymäajan, -paikan ja -maan, henkilötunnuksen ja ulkomaisen henkilönnumeron tai muun ulkomaisen henkilön yksilöimiseksi annetun tunnuksen, kansalaisuus- ja kansallisuustiedot, ammatti-, koulutus- ja kielitaitotiedot, tiedot siviilisäädystä ja perhesuhteista, kotikunnan, osoite- ja muut yhteystiedot sekä tiedot matkustusasiakirjoista ja ulkomaalaislain 96 §:n mukaisesta hakemusasian vireilläoloa osoittavasta kortista.

9 §

Tietojen poistaminen rekisteristä

Henkilön tiedot poistetaan ulkomaalaisrekisteristä kokonaan vuoden kuluttua siitä, kun hän on saanut Suomen kansalaisuuden tai kuollut. Tiedot viisumista, oleskeluluvasta ja oleskeluoikeuden rekisteröinnistä, oleskelulupakortista, unionin kansalaisen perheenjäsenen oleskelukortista sekä myönnetystä matkustusasiakirjasta poistetaan viiden vuoden kuluttua viimeisestä tiedon merkitsemisestä, jos viisumin, oleskeluluvan, oleskeluoikeuden tai asiakirjan voimassaolo on päättynyt. Maahantulokieltoon määrättyjen henkilöiden tiedot poistetaan yhden vuoden kuluttua siitä, kun maahantulokiellon voimassaolo on päättynyt. Karkotus- ja käännytystiedot poistetaan viiden vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä. Poistetut tiedot arkistoidaan.

10 §

Tietojen luovuttaminen rekisteristä

— — — — —
Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei koske oleskeluluvan, oleskelulupakortin tai oleskelukortin hakijalta taikka muukalaispassin ja

pakolaisen matkustusasiakirjan hakijalta otettuja sormenjälkiä, ellei muualla laissa toisin säädetä.

_____ Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Laki

löytötavaralain 22 ja 24 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan löytötavaralain (778/1988) 22 ja 24 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 460/2009, seuraavasti:

22 §

Löytötavaran toimittaminen poliisille

Löytötavaratoimistoon toimitettu poliisin tai Maahanmuuttoviraston myöntämä henkilö- tai lupatodistus taikka omaisuus, jonka hankkiminen tai hallussapito on kiellettyä tai vaatii viranomaisen luvan, on toimitettava välittömästi poliisille.

24 §

Löytötavaran hävittäminen

Löytötavaratoimiston on hävitettävä 18 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettu omaisuus niin kuin mainitun pykälän 2 momentissa säädetään. Hävittämisvelvollisuus ei kuitenkaan koske poliisin tai Maahanmuuttoviraston myöntämää henkilö- tai lupatodistusta.

_____ Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 15 päivänä maaliskuuta 2011